

שנה
שמעית

קובץ

האור לחיים

מאמרים ושיחות

מון ראש הישיבה

הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת אחרי מות-קדושים תשפ"ה

אמרי-השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
20:55	20:01	* 19:09	י-ם
20:52	19:59	19:08	ת"א
20:55	20:02	19:11	חיפה
20:52	20:00	19:08	ב"ש
* לנדהים 40 דק': 18:49			

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00

קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',

יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: **02-5000455** **02-5380014**

052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת אחרי מות-קדושים תשפ"ה

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אהרין" - חומש ויקרא

1 חובת שמירת העיינים והמחשבה

פרשה למעשה:

14 מידות טובות - היסוד לתורה

20 צוואה לדורות

23 איך האיש נקי הכפיים?

חובת שמירת העיניים והמחשבה

יחד עם זאת, מוסיפה התורה ואומרת (פסוק ה): "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקְתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאָדָם וְחַי בָּהֶם". השמירה על החוקים היא שתביא לך חיים טובים ומאושרים.

כל הדמיונות הנעימים שיצר הרע מציף אותך בהם - הם דמיונות שוא שאין להם קיום, ואחריתם תוגה ומפח נפש.

בהמשך (פסוק כח) מזהירה אותנו התורה שארץ ישראל אינה יכולה לסבול כשלא שומרים על טהרה ומטמאים אותה.

לארץ המיוחדת הזאת יש נשמה! היא מבינה וסובלת כשעושים בה תועבות. וכשחלילה כך היא המציאות - היא

דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתְּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ... אֶת מִשְׁפָּטַי תַעֲשׂוּ וְאֶת חֻקְתַי תִּשְׁמְרוּ לְלַכֵּת בָּהֶם... אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרֹה (ויקרא יח, ב-ו).

"כל הרהור

והרהור הוא

עבירה בפני

עצמה. משום כך

הם חמורים מן

העבירה עצמה"

התורה דורשת מאיתנו לשמור על טהרה ולהתרחק מן העריות: "כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני

מביא אתכם שמה לא תעשו".

ואם יטען אדם: מדוע אסור לי להנות? - על כך באה התשובה: "ואת חוקותי תישמרו ללכת בהם", זהו חוק, וחוק חייבים לשמור! אסור לעבור ברמזור אדום - גם אם נוח לעבור בו.

בעיניים!

בשמירת העיניים "על הדרך" -
 כשמסתובבים בדרכים וברחובות...
 בתוך בית המדרש אין ניסיון, הניסיון
 הוא בחוץ.

חובה על כל אחד להשתדל עד כמה
 שפחות להיות מאלו אשר מקיימים
 בעצמם "אָקוּמָה נָא וַאֲסוּבְכָה בְּעִיר
 בְּשׁוּקִים וּבְרַחֲבוֹת" (שיר השירים ג, ב),
 ובכך ימנע מהצורך לעמוד בניסיון
 שעלול להביא לביזיון.

ההסתכליות האסורות הן אִם כּל
 חטאת. חז"ל דורשים (יומא עד ע"ב) על
 הכתוב (קהלת ו, ט): "טוֹב מִרְאֵה עֵינַיִם
 מִהֲלֶךְ נָפִישׁ" - "טוב מראה עיניים
 באשה יותר מגופו של מעשה!"

כל הרהורי עבירה - שקשים מן
 העבירה - באים כתוצאה מאי

מתחננת לקב"ה שייגלה את החוטאים
 ממנה: "וְלֹא תִקְיֵא הָאָרֶץ אֶתְכֶם
 בְּטַמְאָכֶם אֶתֶּה כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת הַגּוֹי
 אֲשֶׁר לְפָנֶיכֶם".

פרשת עריות נקראת בתפילת מנחה
 של יום הכיפורים. בעיצומו של היום
 הקדוש, כשעם ישראל נמצא בשיא
 הקדושה והטהרה, עליו להפנים כי
 קדושתו נובעת משמירה על נושא
 העריות ומהתרחקות מוחלטת מכל
 סרך של דבר ערוה!

התרחקות מוחלטת מתחילה
 משמירת העיניים. בדבר זה היצר הרע
 מתחיל.

המפרשים ביארו את הכתוב (בראשית
 לח, כא): "אִיִּהּ הַקְּדוּשָׁה הִיא בְּעֵינַיִם
 עַל הַדָּרֶךְ" - היכן נמצאת הקדושה?

להצלחת
 סיגלית בת אילנה

מכוחותיו. הקב"ה נתן לכל אדם את הכוחות הנדרשים לקיום המצוות, ואת מנגנוני ההגנה הנדרשים להמנעות מעבירות. כמובן שנדרש ממנו להפעיל את הכוחות, ואת מנגנוני ההגנה האלו, וכלשונו: "ויטה עצמו אל הרצון לעשותם".

אולם שונה היא המצווה לפרוש מן העריות, שכביכול, אדם אנוס לעבור עליה.

אולם גם בה - ממשיך ה"אור החיים" הקדוש ואומר - אדם יכול להצליח להתגבר על חימוד נפשו, אם יתחזק בשמירה על שני מרכיבים יסודיים: "זולת בהתעצמות הרחקת ב' דברים מהאדם, והם מרחק הרגש ראות העין, ומרחק בחינת החושב. ואם ב' אלו לא יעשה - אין אדם שליט ברוח זה לכלותה ממנו".

הדבר הראשון הוא שמירת העיניים, וכמאמר הכתוב (ישעיהו לג, טו) "עֵצֶם עֵינָיו מִרְאוֹת פָּרַע". אדם לא יכול להסתכל לכל עבר ולסבור שאין בכך כלום ו"לי זה לא יקרה", עליו לשמור על עיניו.

רבי יוסי הגלילי סבר שכאשר מדובר באשה שהיא רבנית גדולה, אין בעיה להאריך בדיבור, ולהוסיף עוד מילה: 'באיזו דרך נלך ללוד?' והיא ענתה לו שהיה עליו לדייק בדברי חז"ל (אבות א, ה) שאמרו: "אל תרבה שיחה עם האשה".

לכאורה מדוע אמרו "האשה" ולא אמרו אל תרבה שיחה עם אשה?" אלא באו ללמד, שאפילו אם מדובר באשה ידועה וחשובה, רבנית גדולה - גם איתה אין להרבות בשיחה.

ה"אור החיים" הקדוש (ויקרא יח, ב) כותב, שהמצוה לפרוש מן העריות שונה וקשה מכל המצוות האחרות:

"הנה ידוע הוא, כי כל מצוות אשר ציווה ה' לעם קדושו הם מצוות שיכול האדם לעמוד בהם, ויטה עצמו אל הרצון לעשותם, זולת מצוות פרישת העריות, הוא דבר שנפשו של אדם מחמדתן, ואונסתו עליהם לעשותם".

ביחס לכל מצוות התורה, אדם אינו יכול לטעון שקיומן הוא למעלה

ממעשה רבי מתיא בר חרש (ילקוט שמעוני ויחי רמז קסא) שבחר לסמאות עיניו למחוש הכרחה אשר מהם תבוא בדבר הרע, הגם שהיה מושלל מבחינת החושב כאשר מעשיו מוכיחות".

ההוכחה הראשונה היא מהמעשה ברבי עמרם חסידא:

הגמרא מספרת מעשה בשביות שבאו לנהרדעא. העלו אותן לעליית ביתו של רבי עמרם החסיד, ולקחו את הסולם המוביל מן הבית לעליה, כדי שאיש לא יוכל לעלות אליהן ולהתייחד עימן.

כשאחת מהן עברה סמוך לפתח העליה, זרח אור דרך הפתח לתוך הבית. משום יופייה המיוחד הואר הבית באור פניה.

רבי עמרם שהבחין באור, לקח סולם שהיה כבד ביותר, עד שעשרה אנשים

הדבר השני הוא, להרחיק את המחשבות הרעות, לבל תשתרשנה בראשו. כל אימת שמגיעה מחשבה רעה לראשו - עליו למהר לדחוק אותה הצידה, ולחשוב על דבר אחר במקומה.

ה"אור החיים" הקדוש מבאר, כי נדרשת שמירה על שני הדברים הללו גם יחד, וזה בלא זה לא מועיל!

שמירת המחשבה לבד, בלי שמירת העיניים לא מספיקה: "כי כל שלא תהיה לו הרחקת הרגש הראות בדבר, הגם שירחק בחינת החושב - לא ישלוט בעצמו לכלות ממנו הכרח החשק. צא ולמד (קידושין פא ע"א) ממעשה של רבי עמרם רבן של חסידים, שהגם היותו מושלל מבחינת החושב - נתנצח מבחינת הראות. גם

בעריות.

אמר להם רבי עמרם: "מוטב תִּיפְּסוּ בִּי עֵמָרְם בְּעֶלְמָא הִדִּין, וְלֹא תִיפְּסוּ מִיַּיְהּ לְעֶלְמָא דְאַתִּי" - מוטב שתתביישו בי בעולם הזה, ולא תתביישו ממני לעולם הבא.

ממעשה זה מוכח, שהגם שרבי עמרם חסידא היה בודאי מושלל מחשבות רעות, מכל מקום לא די בכך, והיצר הרע הכשילו מכוח הראיה.

ללמדנו, שאל לו לאדם להאמין בעצמו! גם קדושי עליון, צדיקים וחסידים, צריכים לשמור על העיניים! אין אדם בעולם שיכול לומר: 'זה לא מזויז לי כלום'... יצר הרע יזיז אותו,

לא יכלו להרימו, והוא הרים אותו לבדו מרוב תאותו. הוא החל לטפס בסולם, וכשהגיע לאמצעו הרחיב ופסק את רגליו, והחל לצעוק: "נורא בי עמרם" - אש בבית עמרם!

בקריאה זו התכוון להזעיק את שכניו לבוא לכבות את הדליקה, ובכואם יתבייש מהם, ובכך יתגבר על יצרו.

כשבאו החכמים, אמר להם רבי עמרם שאת דליי המים שהביאו כדי לכבות את השריפה, עליהם לשפוך עליו, על ליבו, שם פרצה השריפה!...

אמרו לו החכמים: "פְּסִיפְתִּינָן" - ביישת אותנו בזה שפרסמת שאף תלמידי חכמים עלולים להיכשל

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי שלישי **ימי חמישי**
שיעור מוסר ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שולוחה 9

"נדמה לו כאשה יפה שלא היתה כדמותה מעולם, מימות נעמה אחות תובל קין שטעו בה מלאכי השרת, שנאמר: 'וַיֵּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם' (בראשית ו, ב). עמד לפניו. כיון שראה אותו - הפך פניו ונתן לאחוריו. שוב בא ועמד לו על צד שמאלו, הפך פניו לצד ימין. היה מתהפך לו מכל צד. אמר: מתיירא אני שמא יתגבר עלי יצר הרע, ויחטיאני".

מה עשה אותו צדיק?

"קרא לתלמיד שהיה משרת לפניו. אמר לו: לך והבא לי אש ומסמר. הביא לו מסמרין ונתנם בעיניו! כיון שראה השטן כך, נזדעזע ונפל לאחוריו.

באותה שעה קרא הקדוש ברוך הוא לרפאל המלאך, אמר לו: 'לך לרפא את רבי מתיא בן חרש'. בא ועמד

יחד עם סולם שצריכים עשרה אנשים להזיזו!

ההוכחה השניה היא מהמעשה ברבי מתיא בן חרש המובא במדרש (ילקוט שמעוני ויחי רמז קסא): "מעשה ברבי מתיא בן חרש שהיה יושב בבית המדרש ועוסק בתורה, והיה זיו פניו דומה לחמה, וקלסתר פניו דומה למלאכי השרת, שמימיו לא נשא עיניו לאשה בעולם.

פעם אחד עבר שטן ונתקנא בו. אמר לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם! רבי מתיא בן חרש מה הוא לפניך? אמר לו: צדיק גמור הוא. אמר לפניו: תן לי רשות ואסיתנו. אמר לו: אין אתה יכול לו. אף על פי כן, אמר לו: לך.

שרבי מתיא היה גלגול של פלטי בן ליש. חז"ל (סנהדרין יט ע"ב) אומרים עליו שלמרות ששאלו נתן לו את בתו מיכל לאשה, נעיץ פלטי חרב בינו לבניה ואמר: "כל העוסק בדבר זה ידקר בחרב זה", ולא נגע בה, משום שידע שהיא מיועדת לדוד. משום כך נקרא שמו פלטיאל - שפלטו א-ל מן העבירה.

ומכל מקום, סוף כל סוף מכיון שהוא חי איתה בבית אחד, ובהכרח הסתכל עליה ונהנה ממראה, היה עליו לבוא בגלגול של רבי מתיא בן חרש, ולתקן את אותו עוון. כשסימא את עיניו כדי שלא לראות מראות אסורים - השלים את תקונו.

זאת ועוד, שניהם - פלטי בן ליש ורבי מתיא - באו בגלגול של יוסף הצדיק כדי לתקן את מעשה אשת פוטיפר. נשמתו של יוסף נתקנה בנשמתו של פלטי, וזו נתקנה בנשמתו של רבי מתיא.

לפניו, אמר לו (ר' מתיא): 'מי אתה? אמר לו: 'אני הוא רפאל, ששלחני הקדוש ברוך הוא לרפאות את עיניך'. אמר לו: 'הניחני! מה שהיה היה'. חזר לפני הקדוש ברוך הוא, אמר לפניו: 'רבנו של עולם, כך וכך אמר לי מתיא'. אמר לו: 'לך ואמור לו, 'אני ערב שלא ישלוט בו יצר הרע''. מיד ריפא אותו".

הצדיק הנשגב הזה, שדקר את עיניו באמצעות שני מסמרים לוחטים וסימא אותן, ואף ביקש שלא להתרפא מעוורונו, בוודאי היה "מושלל מבחינת החושב", ומכל מקום חשש מראיות אסורות, וכמאמר הכתוב (איוב לא, א): "פְּרִית פְּרִיתִי לְעֵינַי וּמָה אֶתְבוּנִי עַל פְּתוּלָה".

ומכאן למדנו עד כמה חשובה היא שמירת העיניים, ולאזן מדרגות נשגבות יכול וחיוב ילוד אשה להגיע, כדי להימנע ממראות אסורות!

ה"בן איש חי" (שנה ראשונה, דרוש לפרשת ואתחנן בשם ספר "סדר הדורות") אומר,

ה"אור החיים" הקדוש ממשיך ואומר,

וחושב - האדם חלוש כנגד תאוותו, ואין צריך לומר אם ישלח ידו ואכל מעט מן הרע הזה, הנה הוא מסור ביד תאוותו.

"מעתה, תחבולות האדם להעריך מלחמה נגד בחינה זו, היא בשלילת ממנו ב' דברים, ובוזה תהיה נרכבת באדם תכונה לכל יתלהט אחר זה, וישלוט הרצון בחפץ הטבעי".

שמירת העיניים ושמירת המחשבות הן הדרך היחידה להתגבר על החפץ הטבעי, שנפשו של כל אדם מתאוה ומחמדת, וכמעט הוא נחשב כ"אנוס" לעבור על מצוות הפרישה מעריות שציוותה תורה.

דברים אלו מפורשים בכתובים ובחז"ל. הכתוב אומר (דברים כג, ט): "וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבַר רָע" ודרשו על כך

שכמו כן לאידך גיסא - לא די בשמירת העיניים מבלי הרחקת המחשבות:

"גם אם יושלל מבחינת הראות, אם לא ירחיק בחינת החושב - מחשבותיו יחייבו לבקש ולהתלהט אחר המעשה. צא ולמד ממעשה שהובא בש"ס (עבודה זרה כב ע"ב) באותו גוי וכו', וזהו יהיה תולדות החושב - הכריחתו עשות מבלי בחינת הראות".

מי שלא יודע לעצור את מחשבותיו, ולדחוק אותן הצידה, עלול להגיע למצב שהמחשבות יציפו אותו בכל שעה, גם אם לא הסתכל במראות אסורים.

והוא מסכם ואומר: "נמצאת אומר שבאחד מהשניים - תהיה מושללת מהאדם שליטה בעצמו בדבר זה! ואין צריך לומר בהצמד ב' דברים - ראות

וכיצד יוכלו להתמודד נגדו?

לפיכך הקדים הקב"ה ואמר: "אני ה'
אלקיכם".

אכן, ביחס לכלל המין האנושי, הטענה הזאת צודקת, שאין ביכולת האדם לעמוד מול פתויי היצר, לאחר שכבר נכשל במחשבה ובראייה. זהו הכוח הטבעי הקיים אצל אומות העולם, הנמשכים מחמתו אל החטא.

אבל אתם בני ישראל, "אני ה'
אלוקיכם" - יש לכם השגה אלוקית, ויכולים אתם לידבק בהש"ת, ואם כן יש בכוחכם לשלוט בטבע ולהתגבר על היצר, וכמו שאמרו חז"ל (בראשית רבה לד, ז): "הצדיקים ליבם מסור בידם, והרשעים מסורים ביד ליבם".

הכונה היא, כי החפץ והחשק קיים בלב האדם, ואילו הרצון קיים במוח.

חז"ל (כתובות מז ע"א): "מכאן אמר רבי פינחס בן יאיר: אל יהרהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה בלילה". עוד דרשו חז"ל (במדבר רבה י, ב) על הכתוב (במדבר טו, לט): "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם - עינא וליבא תרי סרסורי עבירה אינון, לפי שהעין רואה והלב חומד, והגוף עושה את העבירות".

כיצד יוכל האדם להאבק נגד יצרו? הרי כאמור בדברי ה"אור החיים" הקדוש, אין הקב"ה מצוה על האדם דבר שאין ביכולתו לקיימו!

אלו שעדיין לא באו לידי בחינת הראייה והמחשבה, יכולים לעמוד מול היצר, אבל מי שכבר נכשלו בראייה ובמחשבה, הרי נראה שאין באפשרותם לעמוד מול היצר הרע,

הוראה של המוח לא מועיל רצון האדם, כפי שרואים אנו רח"ל בבני אדם שמוחם נפגע, ואין להם יכולת להזיז את איברי גופם - כך גם בענין הרצון לחטא, המוח הוא השולט על הרצון, ולכן יש ביכולת האדם לגבור על רצונו, אם רק ישליט את מוחו על ליבו.

כאשר מזדמן לבני אדם דבר ערוה, אומנם הלב חומד, אבל אין די בחימוד הלב, כי בסופו של דבר, המוח יכול לימנע מהאדם לבצע את רצון ליבו.

כמו, למשל, אם מקבל האדם על עצמו תענית, אף שרצונו לאכול, מכל מקום המוח יכול לגבור על הרצון, ולמנוע מהאדם לחטא.

משל למה הדבר דומה, נגר הכין מדף כדי להניח עליו תנור כבד. אמר לו המזמין, כי הוא חושש פן יקרום המדף מכובד התנור, והנגר הרגיעו ואמר: "אל דאגה, כבר עשיתי מדפים רבים כאלה המיועדים לנשיאת תנורים, ואני יודע את משקל התנור, ואת עובי המדף שצריך להכין, כדי שיוכל להחזיק את התנור.

כך, בנמשל, השי"ת הוא ה'אמן' הגדול בעולם. הוא זה שברא את האדם, הוא זה שנתן את כל הציוויים בתורה, והוא גם זה שמכיר את כוחו של האדם לעמוד בציוויים הללו. לכן האדם אינו יכול לבוא ולומר להשי"ת: רבנו של

כך היה אצל רבי עמרם חסידא, כאשר הרצון שלו היה לחטא, עד כדי כך שהגמרא מספרת שהרצון הזה העניק לו כוח לשאת לבדו סולם, שבדרך כלל צריכים עשרה בני אדם כדי לשאתו! אלא שפתאום גבר המוח על הרצון, ונתן לו פקודה לבל יזוז, אלא יצעק 'נורא בי עמרם'.

זהו שאומר השי"ת לכלל ישראל: "אני ה' אלוהיכם", מאחר ויחדתי את שמי עליכם, אל תאמרו שאין אתם יכולים, כי הרצון גובר עליכם.

המוח הוא 'המפקד הבכיר' על הרצון, וכמו שהמוח הוא האחראי על תפקוד כל איברי האדם, הוא זה הנותן הוראה לאדם להזיז את רגליו או ידיו, ובלי

אדם שאינו לומד להציב גבולות לעיניו ולהרהוריו - גם בהגיעו לזקנה ימשיך להיות שטוף בהרהורי עבירה. האיזולת תמשיך להיות קשורה ודבוקה בו. למרות שהוא מודע לעובדה שהוא נמצא כבר עם רגל אחת בחוץ, ולא יחלוף זמן רב עד שיצטרך לתת דין וחשבון - יקשה עליו מאוד להתנתק, אחר שלא חינך והרגיל את עצמו להצבת גבולות.

זאת ועוד, אדם מרוסן הוא אדם רגוע. כאשר כוח הראות וכוח החושב אינם מרוסנים, האדם אינו יודע מנוחה. לעולם אינו מרגיש שובעה, והוא עסוק כל העת בחיפוש אחר סיפוק תאוותיו.

הקב"ה, שיצר את האדם, מכיר היטב איך ה"מכונה" הזאת עובדת.

הוא יודע היטב אלו שני ברגים אסור לקרב אחד אל השני, משום שהקירוב הזה יגרום לקצר, לכיבוי האורות ולשריפה.

והוא שאמר, בתורה הקדושה: "ולא

עולם, נתת לי ציווי שאין ביכולתי לעמוד בו.

אמירה זו היא מן הנמנע, כי השי"ת, בורא האדם, יודע בדיוק את כוחותיו, ואם הוא נתן לו את המצווה הזאת, בהכרח שיש ביכולתו לעמוד בקיומה. מה עוד ש"אני ה' אלוקיכם", אני נמצא עמכם כל העת ועוזר לכם לעמוד בפני היצר ולגבור עליו.

לצערנו הרב אנו עדים, מידי יום ביומו, לאלומות גואה בבתי הספר החופשיים, ולפריקת כל עול מוסרי, עד למעשי תועבה הגרועים ביותר. והכל מתחיל בעיניים.

מסתכלים בסרטים המציגים אלימות ותועבה, ומזה מגיעים לעשיית כל התועבות שבעולם בפועל.

משום כך אמרו חכמים (חלין מד ע"ב): "הרחק מן הכעור ומן הדומה לו". כל התקרבות, בהסתכלות או במחשבה, מסוכנת מאד, והמרחק בינה לבין גופה של עבירה קצר מאוד.

גומרים. מאידך, שמירה עליהם מקיימת את העולם - "עמל" אותיות "עלם" - ומונעת את חורבנו.

שמירת העיניים היא סגולה לזכור את הלימוד.

הכתוב אומר (במדבר טו, ט): "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", וסמך ליה: "למען תזכרו".

תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" - להרחיק את העיניים והלב מן הכיעור, משום ששני סרסורי עבירה אלו עלולים לגרום לקצרים חמורים!

"כִּי אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד" (איוב ה, ז). "עמל" - ראשי תיבות עין, מח, לב.

חובה על כל אדם לעמול ולשלוט על איברים אלו, משום שבהעדר שליטה - העין רואה, הלב חומד וכלי המעשה

יום ל"ג בעומר - יום הילולא דרשב"י
יום המסוגל לכל הישואות
השליחות שלך לישועה
במעמד ההדלקה במירון

תרמו לטובת אחזקת התורה במוסדות "אור החיים" ותזכו בתפילה לישועה על ציונו של רשב"י ביום ההילולא בעת ההדלקה

ע"י מרן ראש הישיבה, הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א השליחות שלכם במירון אברכה ונהלאה וכל הישואות

לתרומה ומסירת השמות: 02-5000455

מעמד
תפילה
ביום ההילולא
בציון הרשב"י
(ל"ג בעומר תשפ"ה)

מידות טובות - היסוד לתורה

חיינו עליו לעמול כדי 'לתרבת' את עצמו, שלא יהיה חית פרא. לכן אצל תינוקות וילדים קטנים, שעדיין לא הכשירו ותיקנו את מידותיהם, אפשר לראות עליהם את תכונות ה"עיר פרא".

הם הורסים, שוברים, מכים, וגם אוכלים חול ואבנים... אין להם מעצור, אין להם כללים או חוקים, ממש כמו "עיר פרא".

בעצם, הם גרועים מ"עיר פרא". החיה יודעת להיזהר ולשמור על עצמה, יש לה חושים מיוחדים לזהות מקום סכנה, והיא יודעת להישמר ולהמלט מפניה. לעומת זאת, הילדים הם חסרי דעת, ואינם יודעים להיזהר מהסכנה;

וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ (ויקרא יט, יח).

"ואהבת לרעך כמוך" - זה כלל גדול בתורה וזו כל התורה כולה.

"לעולם יהיה אדם ירא שמים" - דבר ראשון תהיה אדם, אחר כך יהיה אפשר לדבר איתך על יראת שמים.

כיצד יגיע האדם לדרגה נעלה זו?

עלינו לדעת כי יסוד האדם הוא מידות! אם לא יעבוד על מידותיו, אם לא ישפר ויתקן אותן - לא זו בלבד שלא יגיע לידי מעלת "ואהבת לרעך כמוך", אלא עוד עלול לנהוג בשפלות ובאכזריות, כאילו היה חית השדה.

"וְעִיר פְּרָא אָדָם יִנְלֵד" (איוב יא, יב). האדם מטבעו הוא כמו חית פרא. כל

להצלחת

יוחנן בן שרה

שער ב): המידות הן היסוד של התורה!
התורה היא הבנין עצמו, אבל בטרם
ניגשים לבנות את הבנין, צריך להכין
את היסודות.

לכן "דרך ארץ קדמה לתורה" (ויקרא
רבה ט, ג), כי המבוא לתורה - אלו
המידות, ולפני שהאדם נכנס לעולמה
של תורה, עליו להכשיר ולתקן את
עצמו במידות טובות.

ואומנם, למרות שהתורה לא ציוותה
על תיקון המידות, ישנן מצוות
מפורשות בתורה ששורשן הוא
מידות טובות של רחמנות וזהירות
בצער הזולת, כגון: "לא תונו איש את
עמיתו" (שם כה, יז), "וגר לא תונה ולא
תלחצנו" (שמות כב, כ), "כל אלמנה
ותום לא תענון" (שמות כב, כא), ועוד
כהנה וכהנה.

כמו כן, התורה מזהירה מפני מידת
הגאווה (דברים ח, יא-יד): "השָׁמֵר לָהּ
פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ... פֶּן תֹּאכַל
וְשָׁבַעְתָּ... וְרַם לְבַבְךָ", והסמ"ג (לאוין
סימן סד) אף מונה זאת לאחת מתרי"ג
המצוות.

במקום לברוח מן האש, הם רצים
אליה...

האדם נולד "עיר פרא". אם הוא עמל
לתקן את מידותיו - בכוחו להתעלות
ולהיות נזר הבריאה, אך אם הוא דורך
במקום ואינו מתקן את מידותיו - הוא
נשאר אותו "עיר פרא", ואף גרוע
ממנו: מה"עיר פרא" אין שום ציפיות,
כך הוא נולד וכך ישאר.

אולם האדם הוא יצור נעלה, הוא נברא
בצלם אלוקים וניחן בשכל ובינה,
ועליו להצדיק את המעלות שניתנו לו.

"תורה" היא מלשון הוראה (הזוהר
הקדוש מצורע דף נג ע"ב), היא מורה לנו את
הדרך בה נלך.

והנה, אומנם התורה מצוה אותנו על
אהבת הזולת, ומזהירה אותנו מפני
שנאתו ומפני נקימה ונטירה. אך עדיין,
עיקר מצוות התורה עוסקות בעניינים
מעשיים שבין אדם למקום ובין אדם
לחברו, ואין בה משנה סדורה של
מידות טובות. מדוע?

פירש רבנו חיים ויטאל (שערי קדושה ח"א

ושמעו בני יעקב", הרי הם כבר נאספו לפניו, וכי אל מי ידבר אם לא אליהם? אלא - אומר רבי אליהו הכהן - לאחר שהיו לפניו אמר להם: "הקבצו", כלומר, ציווה עליהם שיסירו מליבם את הקנאה והשנאה והתחרות, ויהיו מקובצים כאיש אחד ונפש אחת. אם לא יעשו כן, לא יוכלו לזכות לקבל עליהם את יחודו יתברך, כי אין השכינה שורה אלא כאשר עם ישראל כאיש אחד בלב אחד ואין בהם פרוד לבבות.

כל ישראל הם נפש אחת. גם האדם הרחוק ביותר מתורה ומצוות הוא חלק מעם ישראל, וגם אם התרחק - עדיין לא ניתק את עצמו לגמרי ממקורו.

וכן מצינו רמזים בתורה לשאר המידות. רבי אליהו הכהן מאזמיר, בספרו "שבט מוסר" כותב (פרק כט אות יג), כי התורה רומזת על מידת הקנאה, שצריך האדם להתרחק ממנה בתכלית הרחוק. והיכן רמוזה?

לפני שיעקב אבינו הסתלק מן העולם הוא קרא לבניו ואמר להם: "הֲאֶסְפוּ וְאֶגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים" (בראשית מט, א), ואמרו חז"ל (פסחים נו ע"א) שבאותה שעה קראו בניו את הפסוק: "שִׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד". לאחר מכן הוא שב ואומר להם (שם, פס' ב): "הֲקִבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם".

ותמוה, לאחר שיעקב אמר להם: "האספו ואגידה לכם", לשם מה היה צריך לשוב ולומר להם: "הקבצו

לרפואת

תקוה בת רחל רוחאם

אמר לו הרבי: "ספר לי מה עשה האישי בזמן שהמתין לי מחוץ לחדרי". סיפר הגבאי לרבי כי ראהו נוטל ידיו במימי השלג קודם שנכנס אל הרבי, והוסיף: "הרי הוא לא נראה כמי שמקפיד על נטילת ידים ועל ברכה, ומסופקני אם הוא בכלל נוהג ליטול ידיו בשחרית או לסעודה..."

אמר לו הרבי: "היהודי נקרא בלשוננו 'יוד' [יהודי ביידיש - 'יוד']. מדוע? צא וראה, כל אות אם תמחוק חלק ממנה - היא מאבדת את שמה.

למשל, אם תמחוק את הגג של האות 'ר' - היא נהפכת ל'ו', ואם תמחוק חלק מן הו' - היא תהפך ל'י'. אך האות 'י'

פעם, באחד מימי החורף המושלגים, הגיע אל רבי ישראל מרוזין זצ"ל אדם שעל פי חזונו נראה כאחד מן המשכילים הרחוקים מתורה ומצוות. ראה הגבאי את האיש והרהר בליבו: הרי חזונו מוכיחה עליו שאין בו לחלוחית של יהדות, ומה ראה לבוא אל הרבי?

והנה, לפני שקרא לו הגבאי להיכנס אל הרבי, רץ אותו משכיל אל הרחוב, טבל ידיו בשלג שלוש פעמים, ורק אז נכנס פנימה אל חדר הרבי.

לאחר שיצא האיש מן החדר, נכנס הגבאי אל הרבי, ורמז לו כי הוא סקרן לדעת מה רצה אותו משכיל מן הרבי.

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי המישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

ימי שלישי

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

נבין את הדברים על פי משל:

מלך של אחת המדינות הגדולות ישב בארמונו בחברת שריו ויועציו וקציני הצבא הבכירים, ויחד תכננו תוכניות שונות לכבוש מדינות העולם.

הם הסתמכו על מפה מדויקת ומפורטת שבה היו משורטטות לפרטי פרטים מדינות וארצות, ערים וכפרים, וכן אתרים ורחובות.

לאחר שעות ארוכות של התייעצויות ודיונים מתישים, יצאו המשתתפים להפסקה קצרה, לפוש מעט ולשבור את רעבונם.

המפה החשובה נשארה פרוסה על שולחן הדיונים.

כששבו לחדר הדיונים חשכו עיניהם: המפה היתה קרועה לגזרים; עשרות פיסות נייר היו מפוזרות על ריצפת החדר.

התברר שבזמן ההפסקה נכנס לחדר בנו הקטן של המלך, ומתוך שיעמום תפס את המפה, והחל לקרוע אותה פיסות פיסות.

ילד קטן שאינו אחראי למעשיו שיבש

שונה מכל האותיות; אף אם תמחוק חלק ממנה - לעולם היא תשאר י'. ואפילו אם כל מה שישאר ממנה זו נקודה קטנה וזעירה - עדיין זאת י'!"

"אי אפשר למחוק את ה'יוד', את היהודי!", אמר הרבי. "יהודי אינו יכול להשיל מעליו את ה'יהודי' שבו, הוא תמיד ישאר 'יוד', יהודי".

"הנה" - אמר הרבי לגבאי - "ראה את אותו משכיל שטרח והגיע אלי מרחוק כדי לזכות בברכה. הכפור, הרוחות, הגשמים והשלגים לא עצרו בעדו. אינני יודע כיצד הוא נוהג בנטילת ידיים של שחרית ושל סעודה, אבל אתה בעצמך מעיד כי הוא טבל את ידיו בשלג המקפיא, כדי שלא ללחוץ את ידי בידיים טמאות. וכי אין זה 'יוד' אמיתי?"...

כאשר האדם מתקן את עצמו ואת מידותיו, הוא מתקן גם את העולם. הרי העולם, בעצם, הוא אוסף של בני אדם שחיים זה לצד זה וזה עם זה.

אם כן, כאשר בני האדם מתוקנים - העולם כולו מתוקן.

מלאכת השחזור של המפה.

כעבור כמחצית השעה נכנס היועץ לחדר הישיבות כשחיוך גדול על פניו. עיני כולם היו נשואות אל המפה שבידו. קרעי המפה אוחזו וכל הפיסות הודבקו זו לזו.

ניכר שהיתה כאן מלאכת אומן מפרכת.

היועץ פרס את המפה לאורך השולחן, ולעיניהם המשתאות הראה לכולם כי צלחה מלאכתו, ואכן השיחזור היה מושלם.

שבחו כולם את חוכמתו של היועץ, והתפעלו מכשרונו, אך תהו בפניו כיצד עלה בידו לעשות את הבלתי יאומן?

אמר להם: "היה לי אמצעי עזר שבלעדיו לא הייתי מצליח לשקם ולשחזר במדוייק את המפה הקרועה".

"מהו?" הסתקרנו כולם.

הפך האיש את המפה על צידה השני והנה נגלה לנגד עיניהם תרשים גדול של דמות אדם.

במחי יד תוכניות של מדינה שלימה. המלך, כמובן, כעס על בנו כעס עצום. אולם מה יועיל הכעס? ראשי המדינה וגדולי הצבא היו בעיצומם של דיונים צבאיים מפורטים שהסתמכו על המפה החשובה, והנה הכל השתבש.

ומה יעשו כעת? כיצד ימשיכו לרקום את התוכניות הצבאיות?

אומנם אפשר לנסות לאחות את הקרעים, לחבר בחזרה את הפיסות למקומן, ולייצר את המפה מחדש. אך המפה עשויה מאלפי קוים, ומי ערב להם שיצליחו לשחזר במדוייק את כל הקוים אחד לאחד?

קם אחד מיועצי המלך החכמים ואמר: "תנוח דעתכם, אני מבטיחכם שאעשה זאת בדיוק נמרץ!"

כמה ממשרתי המלך אספו את גזירי המפה אל תוך ארגז גדול. נטל היועץ את הארגז, פרש לאחד החדרים הסמוכים והחל במלאכת השיחזור.

כל אותה עת ישבו המלך ושאר המשתתפים בחדר הישיבות, והמתינו במתח ובקוצר רוח לראות האם תצלח

דבר זה אפשרי, הרי כולנו מכירים את מבנה גוף האדם. ברגע שסיימתי את השיחזור של תמונת האדם - ממילא שוחזרה גם מפת העולם.

והנמשל: אם צורת האדם תתוקן - כל העולם יהיה מתוקן.

אמר להם: "אנו התמקדנו כל העת במפה הגאוגרפית, ולא שמנו ליבנו לדמות האדם שהיתה מצוירת בצידה השני. שחזור המפה על פי הצורה הגיאוגרפית הוא בלתי אפשרי. מה עשיתי? שחזרתי את פיסות המפה על פי תמונת האדם.

צוואה לדורות

היו הורים שהצליחו להשליך את הילדים הקטנים מקרונות רכבת המות, בתקוה שמישהו ימצא אותם ויציל את חייהם.

הרבה מחשבות עוברות בראשה של אם יהודיה בשעה טרופה כזו, לפני פרידה לנצח, ככל הנראה, מילדתה. אבל מה מכל אלו אפשר לומר לקטנטנות הזו, בת שמונה שנים בסך הכל?

לבסוף היא מתכופפת ולוחשת לתוך אזנה, שאם הקב"ה יעזור לה, ויציל אותה ממוות, היא מבקשת ממנה

ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב (ויקרא יח, ט).

סיפור מופלא אירע בזמן השואה הנוראה:

הנאצים ימ"ש העמיסו אלפי יהודים בתוך קרונות בקר בדרכם למחנה ההשמדה.

בין אותם יהודים היתה אם אחת עם בתה הקטנה בת השמונה.

בשלב הזה ידעה האם כי גורלה, כנראה, נחרץ, אולם לא אמרה נואש מהצלת חייה של ילדתה הקטנה.

לחלון. הגרמנים אינם מבחינים בכלום.

חולפות שנים. הילדה מתגלגלת בדרך לא דרך, ומגיעה ארצה. היא גדלה בקיבוץ חלוני, וכשמתבגרת עומדת היא להתחתן עם אחד הבחורים. יש לה תנאי אחד שהיא זוכרת להציב לו: "טהרת המשפחה".

הבחור נרתע, אך היא מתעקשת. זוהי הצוואה היחידה שיש לה מאימה, ותשמור עליה בכל מחיר!

כשנוכח לראות עד כמה היא נחושה בדעתה, הסכים לתנאי. הם מתחתנים וחיים חיים חילוניים 'למהדרין', פרט לאותה מצווה בודדה, שהאשה שומרת עליה כבבת עינה!

חלפו שנים רבות. הבעל הקיבוצניק חלה ואושפז באחד מבתי החולים. ליד מטתו שכב אדם חרדי.

שתשמור בכל מחיר על הצוואה שלה!

מהי הצוואה החשובה? - היא רוצה שתלמד שתי מילים חשובות: "טהרת המשפחה", ובכל יום תשנן אותן לעצמה.

היא יודעת, שכרגע הילדה איננה מבינה כלל במה מדובר. אבל כשתגדל ותרצה להתחתן, יהיה עליה להתנות עם הבחור המיועד, יהא אשר יהא, כי היא מעוניינת לשמור על טהרת המשפחה. את מהות המושג תברר אצל רב כלשהו.

ואם לא - לוחשת האם במאמץ - אל תנשאי לו!!!... זאת הצוואה שלי!

באחת התחנות הבאות נפתחות דלתות הרכבת לקליטת יהודים נוספים. האם מנצלת את ההזדמנות, ומבריחה את הילדה הקטנה מבעד

לעילוי נשמת
גדליה בן צילה ז"ל

מהם מלא הכף נחת, על אף שדרכי שונה משלהם. יש להם נשמה טהורה וקדושה!"

ללמדנו מה כוחה של אותה מצוה!
 "כֹּה אָמַר ה' נְשַׁמְרוּ מִשְׁפָּט וְעִשׂוּ צְדָקָה כִּי קְרוּבָה יִשְׁוֹעֵתִי לְבֹא וְצְדִקְתִּי לְהִגָּלוֹת" (ישעיה נ, א) - איננו יודעים מה זוממים עלינו אמות העולם, אך אם ברצוננו להחיש ישועתנו, בידינו הפתרון: להתחזק בעצמנו בקיום המצוות, לפזר צדקות, ולקרר יהודים תועים לאמונה ולתורת חיינו. לכל הפחות שיתהו על קנקנה, גם אם עדיין אינם מעוניינים לקיימה!

הוא הופתע לראות, כי בין המבקרים הסובבים את מטתו של שכנו לחדר, יש כמה אברכים חרדים.

"מה לך ולאברכים החרדים הללו?" - שאל בשעת כושר.

תשובתו של החולה הדהימה אותו: "אלו הם הבנים שלי!"

"מנין לך בנים כאלו? הרי אורח חייהם שונה כל כך מהשקפתך!" - תמה השואל.

"אני בטוח שזה בזכות אשתי!", ענה הקיבוצניק, "היא שמרה על טהרת המשפחה באש ובמים. ללא ספק אלו הן התוצאות! האמן לי, שיש לי

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי שלישי

שיעור מוסר

ימי המישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il
ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

איה האיש נקי הכפיים?

"אכן, חכמה נדירה ביותר", התפעל המלך. "בא והצמח לנו עץ פרי, ונחזה במו עיינינו".

ביקש האיש, שיביאו לו גרעינים של תפוח, אך רגע לפני שזרע אותם באדמה, אמר למלך: "האמת היא, שאני לא אוכל ליישם את החכמה המופלאה, כי אני גנבתי פרוטות מועטות מאוצר המלך.

"יש להביא אדם שידינו נקיות, ומעולם לא מעל ולא גנב. כאשר אותו אדם יזרע את הגרעין באדמה, וישפוך עליו מים, מיד יצמח במקום עץ תפוחים לתפארה. הדבר בדוק ומנסה, רק חשוב והכרחי שיעשה זאת אדם נקי כפיים לחלוטין".

לא תִּגְנְבוּ (ויקרא יט, יא).

מעשה באדם אחד ששלח את ידו באוצר המלך, וגנב משם סכום מועט. נתפס אותו אדם ודונוהו למיתה.

בעת שעמדו לבצע בו את גזר הדין ולהוציאו להורג, אמר למלך: "חכמה נדירה ומופלאה יש בידי, שידועה רק לי בלבד. רוצה אני ללמדה טרם מותי, כדי שלא תאבד מן העולם".

"מהי החכמה הנדירה הזו?" שאל המלך בסקרנות.

"יכול אני לקחת גרעין פשוט של פרי, ולזרוע אותו באדמה באופן שיגדל ממנו עץ באותו יום, ויוציא פירות באותו יום, ופירותיו יהיו הגדולים ביותר בעולם".

לעילוי נשמת
זרם בן צביה ז"ל

משריו. אך גם השר הזה נאלץ להודות, שלא יוכל לזרוע את זרע הפלאים, כי גם ידיו אינן נקיות ממעל ומגול.

רמזו השרים, שאולי המלך בכבודו ובעצמו יזרע את הזרע, אך אז נאלץ המלך להודות, שגם הוא, כשהיה ילד, שלח את ידו באיזושהי גנבה.

נפל האיש הנידון למוות לרגלי המלך ואמר: "ראה נא, אדוני המלך. שר האוצר והמשנה למלך מעלו וגנבו מאוצר המדינה, ואף המלך בכבודו ובעצמו נכשל בזה בהיותו ילד. ואני, אדוני המלך, רק להשביע רעבוני גנבתי, כי לא היה לי לחם לאכול. אכן, אסור היה לי לעשות זאת, ולא אעשה כך שוב לעולם, אך אנא חוס עלי ואל תוציאני להורג".

חס עליו המלך, והיו לו חייו לשלל.

הורה המלך לשר האוצר: "קח אתה את הזרע. תזרע ותשקה, ונחזה כמו עיינינו בתופעה המופלאה".

חורו פניו של שר האוצר, והוא הודה בשפל קול, "אני... כלומר, אין אני בטוח שידי נקיות לחלוטין. פעם, קצת לקחתי מן הצד... ופעם, קצת הותרתי בידי מן הממון של המלך...". אך יש על זה כבר חוק התיישנות ואינם יכולים להעמידו לדין בגין כך...

הזעיף המלך מבטו ואמר: "אם כן, יבוא נא המשנה למלך, ויזרע את הזרע".

החל המשנה למלך לרעוד, ואמר מתוך גמגום: "אני... לא, אני... אני לא יכול, כי פעם..."

"הבנתי", אמר המלך, וקרא לעוד שר

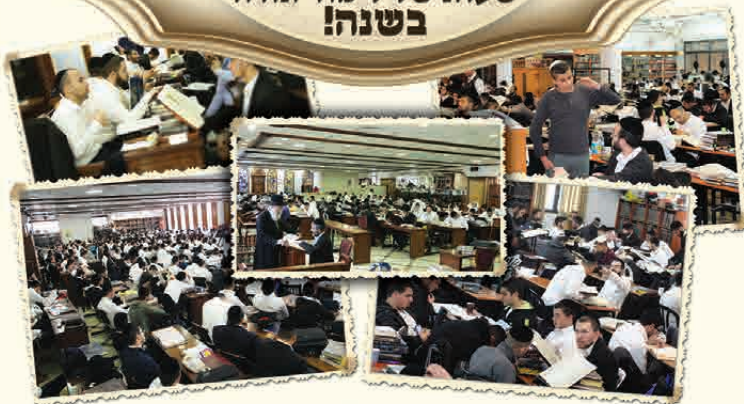

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ- 10,555,000 שעות של לימוד תורה בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים **02-5000455**

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ריקאס הי"ו, ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו, אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו, התנוקה נטע בת ג'והנה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זרהה ז"ל, מוזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל, רחל רוחאם ללה בת נרקיס ז"ל, תמר בת רגינה ז"ל, רחל בת נגימה כוכבה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל, מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל, יעקב בן ברטת ז"ל, יהונתן בן מרים ז"ל, יוסף בן ציונה ז"ל, ר' יצחק בן נעימה ז"ל, תנצבה.